

ORATIO
IN
MARTYRIUM ^{835.914}
REGIS
CAROLII.
CORAM

Academia Cantabrigiensi

Habita in

Templo BEATÆ MARIÆ,

Tricesimo die Jan. 1719.

A GULIELMO CROWE, Aulæ
S. Trinitatis Socio.

EDITIO altera multò Emendatior.

LONDINI:

Typis J. BETTENHAM, impensis B. LINTOT, in
vico Fleetstreet. M.DCC.XX.

(Price One Shilling.)

MONITIO

A D

LECTOREM,
Primæ Editioni præfixa.

QUONIAM opusculum hoc,
benivole Lector, (quod ti-
bi in manus damus, quod-
que in nostras forte fortunâ incidit)
injussu Autoris publici juris faci-
mus, æquum est, ut tibi facti hu-
jus rationem aliquam reddamus.
Itaque scire te volumus, Oratio-

MONITIO ad LECTOREM.

nem hanc duplici de causâ in lucem prodire: Primum Academiae illius (in quâ habita est) gratiâ, cujus Honori & Emolumento quemadmodum nos ex animo studemus, ita ipsius non paululum interesse censemus *hujusmodi* quam plurima ingenii & fidelitatis in Regem monumenta extare: Deinde etiam non minus ipsius Autoris causâ; ut scilicet nomen ejus & existimationem immeritò in dubium vocatam aliquantulum vindicemus, utque præjudiciis liberemus, ex iniquitate quorundam & odio conflatis, qui eum malitiosè criminando, suspectum reddere conati sunt, quasi à *Civilis nostri Regiminis præsentis Statu alienum, & erga Præstantissimum Principem nostrum malè affectum*: I-

MONITIØ *ad* LECTOREM.

dem enim Oratori nostro (quod multis bonis) contigit, ut linguæ maledicæ virus persenserit; quod & in ipsâ Oratione innuere videtur, graviter *de calumniandi illa terribimâ, sed & felicissimâ arte* conquestus. Sed jam confidimus fore, ut, vel ex hoc specimine, ejus in Regem & Rempublicam intemerata Fides, justissimaque in Rebus Politicis Sententia, quarum utramque amicis suis ac familiaribus *anteâ* (quâ data est Occasio) & re & verbis fatis probaverat, *nunc* omnibus aliquatenus innotescat; neve amplius Juvenis immerentis nascenti famæ ac fortunis istorum hominum maledicentia officiat. Quod superest, tuum erit (quisquis es, qui hæc legis) nostrum hoc alienæ modestiæ &

MONITIO *ad* LECTOREM.

& integritatis vindicandæ studium
in bonam partem accipere, & la-
boranti innocentia (quâ poteris)
æquitate tuâ & candore succurrere.

• VALE.

ORATIO

O R A T I O

C O R A M

ACADEMIA CANTABRIGIENSI, &c.

LUBRICAM sane, ancipitemque provinciam (GRAVISSIMI AUDITORES) solennis ista *Regii Martyris* commemoratio, è suggesto perorantibus, attulit; cum periculum sit Regum & Populorum jura tractanti, nè cui ultra modum aut attollere aut deprimere videare. Etenim, si Regiam causam ita constituas, itaque defendas, ut nonnulli solent, qui *Reges* prorsus legibus solutos, & quodammodo in terris mortales Deos sibi fingunt ac venerantur; profecto non sine causâ ve-

B rendum

rendum erit, ne aliis, (nihilò deterius for-
 tasse sapientibus) velut in Populum ini-
 quior, Tyrannidisque fautor habere. Con-
 tra si quis, (quod tamen rarius fit) sed si
 quis, in vindicandâ Regum autoritate,
Senatus quoque non negligat, Libertatem-
 que *Populi* justam ac legitimam asserere
 audeat; nã illi periculum imminet ab im-
 portunis aliquot perversique Judicii homi-
 nibus, qui continuò, tanquam Regibus
 infensum, seditionisque Propugnatores,
 criminentur: --- Quasi vero *Rex* bonus at-
 que fortis laudari nequeat, nisi eâdem ope-
 râ, & *Populo* bellum indixeris; nec illi
 jus integrum constare, nisi huic simul adi-
 matur.

Mea quidem, ACADEMICI (quoniam,
 hõc quicquid est muneris oratorii non am-
 bitione aliquâ sed necessitate officii suscepto,
nobis quoque harum partium immunibus
 prorsus esse non datur) pace vestrâ liceat
 dixisse, --- longe *MEA* discrepat istis & vox
 & ratio! Mihi enim (cui veritas in hac
 causâ intercedere videtur quasi *medium*
 quoddam

quoddam duorum vitiorum & utrinque æqualiter reductum; plane quo modo nostri cùm cœli, tùm regiminis felix temperies, illa nec frigori nec calori nimio obnoxia, hæc tyrannidis juxta, ac popularis statûs aliena:) mihi, inquam, *Academici*, media refedit sententia, *Vobis*, uti spero, non invisa, Principibus in suos nec nihil, nec omnia licere; *civilis* autem *obedientiæ mensuram atque regulam unicam esse, Civitatis cujusque leges*: Proinde, si cui itidem, ut nobis, persuasum id fuerit, *Reges & Populi causâ, & à Populo esse constitutos*; is, opinor, mecum existimabit, ita *Civium* jura vindicari oportere, ne interea nos *subditos* esse obliviscamur: ita *Principum*, ne aliquando *Patriæ nostræ*, aut communis *libertatis* proditores reperiamur: --- Neque vero non in sanctissimos CAROLI manes injuriosum & contumeliosum esse arbitror, iisdem argumentis *Regem justissimum*, quibus *iniquissimum tyrannum*, defendi.

Quod si fortè hæc nos, initio dicendi, præmuniendæ orationis deprecandæque in-

vidiæ causâ, liberius professos, in cujus-
 quam offensionem incurrere contigerit :
 equidem, quemadmodum id mihi nec no-
 vum, nec inopinatum accidet, malas lin-
 guas pridem experto ; sic duobus hisce me
 consoler, cùm honesti ante omnia, sin-
 cerique propositi conscientia, tùm etiam
 & hóc, quod superiore seculo Patres no-
 stri ab hujusce rationis ac sententiæ semitâ
 deflectentes, in eas delapsi sint miseras,
 quibus nullum remedium, nisi in eandem
 denuo revertentès, repererint ; & in quâ
 si ab initio usque constanter perstitissent,
 non jam nobis triste hoc Anniversarium,
 non dies hic acerbus æque & honoratus,
 jejuniis (uti par est) & solemni luctu expi-
 andus obvenisset ; sed & *Tibi*, CAROLE,
 tuo Sceptro, Sceptroque *Tē*, diutius frui
 licuisset.

Siquidem cuilibet initia malorum, qui-
 bus per tot annos misere conflictata est
Britannia nostra, tempestatum ortus, qui-
 bus tam violentèr concussa, indaganti, fa-
 cile apparebit, non aliud *magis* extitisse
 causæ,

causæ, quam quòd ii, quibus per dies istos negotia publica sunt commissa, mediam hanc, quam nos insistimus, viam rationemque imperii deseruerint, suæ quisque autoritati acrius, quam communi saluti invigilantes: Unde factum sit, ut neque Rex Senatui, neque Senatus Regi satis confideret, sed uterque alterius potentiam & voluntatem vereretur. Inde suspiciones utrinque obortæ, *Parliamenti* privilegiis *Regem*, *Regiæ* prærogativæ *Parliamentum* derogare. Quinimo omnem *Parliamentorum* auctoritatem labefactari & contemni, ex eo nonnulli temere suspicabantur, quòd & jam inde à principio rariusculè convocata, & postea quàm convenerant, haud ita blandè compellata, nec satis honorificè tractata ab Rege existimarentur: post etiam præmaturiùs atque iracundiùs paulo soluta, nec nisi à longis intermissionibus repetita: quibus intervallis, istiusmodi ab aulicorum partibus inita sint consilia, quæ, utut summo jure extremæ rerum necessitate defendi potuissent, tamen certè tunc

temporis violenta, & improvida, nec præsentibus rebus rite accommodata habebantur. Quid, quòd Rex ipse sceptrum parum constanter exercere coactus fuerit; imperii habenas modo strictius, modo laxius tractare; nunc juri suo tenacius inhærere, nunc ultro decedere: nunc suo plus petere, nunc ne suum quidem vindicare? --Ut, qui primo, non inhonestis petitionibus aurem tardius adverterat, mox improbis & arrogantiaë plenis nihil non concesserit; & Majestas, quondam imperiosius dominari visa, tandem infra se descenderit.

Ex hoc fonte, initio certè satis tenui, quantumvis pluribus postmodo rivulis aliunde arcessitis & influentibus aucto, profluxit universæ Reipublicæ clades; & paulatim accrevit immensa illa diluvies, quæ ad extremum omnia secum rapuit, Regemque pari, cum Regno, interitu obruit. Quippe *balance* imperii inter Regem & Populum, nec justo pondere examinatâ, nec firmâ rectâque manu sustentatâ, sed levitèr

levitèr fluctuante, & modo in hanc, modo in alteram partem propendente; ambitiosi facinorosi que homines impetum cepere clavum sibi metipsis arripiendi, regnumque ad se certatim trahentes, rempublicam tandem, dubiam & instabilem, seditionum fluctibus penitus demersere.

Non diffitendum sane est, quædam ab initiis regni suscepti minus recte fuisse administrata; quædam imprudenter, & improvidè consulta; quædam etiam severè, & asperè, atque intempestivè satis decreta. Quis neget hanc summam esse Criminis in CAROLO? Si modò *hujus* crimen appellandum, quod non tam ab ipso, quam à præproperis certorum hominum consiliis sit profectum, quorum sapientiæ fuisset, ut possent; officii, etiam ut vellent, melius consuluisse. Etenim istarum partium culpa eorum potissimum fuit, qui suaserunt: Laus Regis, quod cum lenitate, ut plurimum, nec nisi coactus ea exequebatur, quæ & per se tolerabilia erant, & aliis longe pluribus ritè provisus sapienterque
admi-

administratis, abunde compensata. Ecquis autem tam iniquus rerum æstimator, qui regnantum vitia exactâ aurificis staterâ, ac non potius populari quadam trutinâ examinet? qui ex errore consilium, ex necessitate voluntatem interpretetur? Nam totum hoc, quicquid sit, criminis prorsus ad unam summam referre licebit, vel imprudentiæ (quod fuerit iudicii error) vel cujusdam inconsideratæ facilitatis (quod naturæ) vel, ut gravissimo verbo utar, temeritatis: omnia sanè humanæ imbecilitatis crimina, atque infelicitatis potiùs, quàm culpæ, argumenta. Ac mihi quidem, ACADEMICI, si verum nomen nostri mali quæ-
ratur, fatalis quædam calamitas in ea tempora incidisse videtur, & improvidas hominum mentes occupavisse. ---- Verum-
enimvero, ideone ad *arma* procurrere oportuit? ideone tam levia sceptri peccata *ense* vindicare æquum fuit? Qui quidem, esto, ut initio forsitan à plerisque ignoratione quadam, & cæco atque inani metu arreptus fuerit: veruntamen, postquam
omnia

omnia tandem, quæcunque minus placuerant, ultro retractasset, correxisset, intra debitum ordinem modumque revocasset Rex ipse; etiam *tum* arma, vel ipsum *animum* armatum retinere, nedum in acie consistere, signa inferre, jus & fas sinebant? Fides, aut Religio patiebatur? — Dementes certè Medici, qui nullum affecto *corpori* remedium, nisi abscisso *capite*, invenerint! Desperatus plane Reipublicæ status, qui tam violenter curandus, ut *excisione* solâ sanari potuerit!

Quamquam haud scio (AUDITORES) an, ex omnibus CAROLI delictis, illud *minime* sit condonandum, (non dico ab inimicis, quibus gratificandi studio cum admissum id fuerit, iis certe beneficii loco habendum erat, sed à reliquis Civibus, ipsâque posteritate minimè condonandum) quòd *novissimo* isti Senatui perpetuando consenserit: — Senatui, qui Dictaturam plusquam *Cæsarianam* affectabat, nullosque sibi nec temporis limites, nec agendi modum poni patiebatur. Ubi *tum*, CA-
ROLE,

ROLE, Animus tuus acer ac præsens? Ubi
 tum Spiritus ille Regius, quem, nonnulli
 antehac fervidiùs ebullire conquesti sunt?
 Itane nunc, cum maxime opus fuit, rese-
 dit & elanguit? Ubi jam sceptri illa vis
 pristina, toties aliorum causâ animosius
 erecta, nunc demum sui oblita, ne dicam
 proditoria? quam utique si ad extremum
 tenuisses, facile rebelles istos animos com-
 primere licuisset: nunc inconsultâ hâc fa-
 cilitate novas seditionibus vires, novos in-
 solentiæ spiritus addidisti. Sane, priore
 illâ (si qua fuit) regnandi asperitate Leni-
 tas ista multo magis culpanda: sed cul-
 panda tuis scilicet, nobisque adeo ipsis
 culpanda, non ingratis istis ac perfidis,
 qui quod à bonitate tua (erat enim in hoc
 clementiæ certè & humanitatis gratia, si
 minùs prudentiæ) quod, inquam à nimîâ
bonitate tuâ animique mollitiâ petulantes,
 tundendo, atque odio, præter meritum,
 præterque spem extorserant; id in *perniciem*
 tuam convertere non dubitarunt, ab hoc
 deinceps tempore iniquissimis postulatis,
 sedi-

seditiosis clamoribus, omni denique importunitatis crudelitate debilem & afflictam Majestatem ad mortem usque fatigantes.

-----O æternum, & indelebile Gentis Anglicanæ opprobrium, Regem *suum*, iis conditionibus regnare volentem, quibus alii vel *advenam* in regnum ultro admisissent, quasque vel *ipsi*, non ita pridem, satis pro imperio dictitaverant, aspernari, rejicere, conculcare!

Atque hæc quidem Rebellionis suscipiendæ *Ducibus causæ suberant*: quanquam reverà aderant quoque---- *Publica belli semina*; eadem nimirum, ---- *quæ Populos semper mersere potentes*: Luxuries, Avaritia, Libido; Religionis non tam neglectus quàm abusus, & horrenda quædam perversio: accedebant nimis prosperi fortunæ flatus, nimiaque opum affluentia, quæ felicitatis publicæ quasi tædium quoddam peperere; quæque, Deus faxit, nè quando iterum simile quid pariant!

Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.

Equidem nolim, Academici, solennibus hisce *defuncti* CAROLI præconiis convicia

12 ORATIO in Martyrium

ulla in vivos admiscere: nolim *Regis* necem
 cuilibet *Christianorum* sectæ, eam abnuenti,
 imputare; quorundam more, qui dum in
fanaticissimum furiosius declamitant quidvis
 sibi licere arbitrantur.----Luant ipsi, qui
 perpetrârunt; cæteris, quæso, tam odioso
 crimine liceat carere: Invitus equidem
 Patriæ vulnera attingo, quæ in æternum
 regi potius, (si modò id fieri possit) quàm
 denuo retractari, suadet pietas: quamo-
 brem vereor, Auditores, ne quid fortè
 gravius æquo dicere videar.----Tamen (ô
 Veritatis nomen!) quid est, quod in istos
 nefarios dici possit gravius? In quibus cum
 multa essent teterrima, tum illud Palmare,
 quòd pessima consilia *Religionis* obtentu
 celarent, quòd factis immanissimis *Dei*
nomen semper prætexerent: sic enim dicti-
 tabant impii; se utique *Cœlestem* Ducem
 sequi, Ejus nutu ac Spiritu omnia suscipere;
 se *Domini prælia præliari*, & *causam* neces-
 sariam, *causam* piam, gloriosam promo-
 vere: pugnare se scilicet, pro Reforma-
 tione Religionis, pro exquisitiore cultûs
 Divini Puritate; Sanctitate Morum, Seve-
ritate

ritate Disciplinæ ; pro Aris & Focis, pro Legibus & Libertate, pro eo denique quod cujusque Proprium esset, quod tamen in *Gratiâ* unicè fundari placuit, quò faciliùs rerum *dominium* sibi metipsis (*Sanctis* nimirum ac *Dei electis*,) quâ erant modestiâ, arrogarent.

Speciosa sanè nomina, magnique ponderis, modò vel granum veritatis ac rationis, aut omnino quicquam solidi tantis promissis inesset: sed nimirum hac Magniloquentiâ in ore istorum hominum nihil vanius, nihil futilius. Itaque qui juramenta ab omnibus, etiam in re levissimâ, exigere solebant, ipsis tamen jurisjurandi adeò nulla erat Religio, ut fere ad libitum aut revocare, aut aliò detorquere, atque ad usus suos quoquo modo refingere, non dubitarent: ea denique contra Honestatem, contra Fidem, contra Religionem, contra Æquitatem, contra Sanctimoniam (*Sanctorum*, arbitror, jure ac privilegio) sibi permetterent, quæ in aliis quam severissimè essent vindicaturi. Ita sub falsâ & infidi-
osâ Pietatis Larvâ, pestifera sua consilia

& fraudes, perversitatem animi & malitiam, infana cerebri deliramenta, ac sordes, nequitiam, superbiam, avaritiam, perfidiam, ambitum, rerumque sine causa novandarum studium, callidè obtegebant. Inde fidissimos quosque Ecclesiæ & Reipublicæ Vindices (*Papismi* falsò insimulatos) ab Regis latere quamprimum abducere; hâc specie, quasi pestiferis consiliariis ejus paterent aures: horum loco, alios quibuscunque confiderent, sui similes, substituere, quos tamen abnuere aut repudiare patientissimus Rex ideo non auderet, ne ipse turbulentorum civium clamore & insultibus opprimeretur: Quibus (utique horum hominum arte & blanditiis) jamdiu persuasum fuerat, Regem ipsorum privilegiis & immunitatibus insidiari: Hos interim (pios, atque amantes Patriæ) nihil aliud in votis habere, nisi ut Principem, perniciosis consiliis fascinatum & abductum, quamprimùm ad *semetipsum*, ac *suos* reducerent; & nimiam quorundam Aulicorum licentiam refrænarent.

O pessimum malorum, Obtrectatio! O infidiatricum artium teterrima, sed & felicissima, *illa calumniandi!* O pestis Reipublicæ funesta æquè & ignominiosa! Nulla virtus est tam in excelso loco posita, quæ telis tuis non pateat: nulla tam in occulto, quo veneni tui contagio non serpat: nulla tam pura, cui improbitas tua labem non aspergat: neque verò quicquam in terris adeò aut dignitate excellens, aut opibus firmum, aut loco munitum, quod conjunctis hominum odiis & inflammatae multitudinis invidiæ possit resistere.

Hoc persensit Dux ille *Buckinghamius*, palam, in cubiculo suo, circumstantibus & colloquentibus amicis, à perditissimo ficario, (in infinitum *Academiæ nostræ* desiderium) turpiter confossus. Hoc itidem sensere viri gravissimi *Straffordius* ac *Laudus*; uterque læsæ Majestatis publicè condemnati, qui illud in vitâ unicè (imprudentiùs fortasse, nimisque sedulo; cæterùm consilio non inhonesto) videntur egisse, ut Regiam Majestatem quàm maximè augerent ac tuerentur.----O judicia in
per-

perpetuam *senatorii ordinis* infamiam peracta: qui viros summos, utcunque vitiis suis non carentes, (& ecquis, quæso, mortalium vitiis caret?) tamen criminis, cujus peragebantur Rei, certè innocentes, pauculorum ~~pauculis~~ sententiis (qui vix tertiam justæ Curiaë partem efficerent) capitis damnavit; nec Regem impudenter interpellare prius destitit, quam iniquissimo eorum decreto ipse consensisset. Sed hoc utique in istis minus admiramur, qui jam nunc ab ipso CAROLO manus ægrè continent, qui Regium cruorem jamdudum sitiunt, idem *illi* supplicium propediem destinantes, eisdem carnificis securi *Unctum Caput* subjicere meditantes.

Adeste, quæso (*Auditores*) &, si præ dolore poteritis, æquo animo paululum attendite, dum tristem horribilemque scenam aperio, dum rem tanti Mœroris juxtà ac turpitudinis exponere aggredior. Neque verò illud paro, tam longi flebilisque belli seriem retexere, aut cruenta ejus vestigia per totum regnum persequi. Nolim tot cædes, incendia, rapinas, strages, vexa-

vexationes, quas istorum temporum furor intulerit, memoriâ recolere; domos innocentum civium expoliatas; Dei Tempia impiè fœdata, sacrilegè compilata; postremò armis, cadaveribus, cruore atque luctu completa omnia. Miserum profectò *omne* bellum, & luctuosa communis Martis alea: *Civile* adhuc luctuosius; quod ibi fratrum tantùm vulnera conspiciuntur, ibi cum domestico hoste configitur, & ipsa Victoria misera est: *Noster* verò *decennalis* iste *Tumultus*, ea populi *Anglicani* adversus semetipsum dimicatio longè omnium luctuosissima; cui hoc proprii accessit mali, quod *Rex* optimus diu à vesanis *subditis*, multiplici injuriâ, *armisque* tandem laceratus, vexatus, neque *se*, neque *suos*, à *suis* defendere potuerit.----Sed, cupio equidem (si liceat) Patrum nostrorum memoriæ parcere: Vereor Cicatrices illas publicas, & erubescendas, jam, si minus remedio aliquo, at saltem ipsâ vetustatis longinquitate obductas, refricare denuò ac recludere: quanquam hæ (proh dolor!) minima sunt

sunt infamiæ nostræ pars ; Ad graviora, multoque fœdiora festinat Oratio.

Fingite igitur, *Auditores*, cogitatione parumper; (liberæ enim sunt cogitationes nostræ) fingite vos intueri infelicem CAROLUM, tot præliis fractum, devictum tandem, & in hostium, *Domesticorum Hostium*, manus redactum, Captivi ritu in Urbem suam adduci, eas ipsas per plateas, quibus inter suorum plausus & gratulationes curru invehiri consueverat, mutatâ jam rerum facie, trahi, militibus circumseptum, petulantium protervitate illusum, opprobriis impetitur, omni denique contumeliâ exceptum.

Fingite vos in infamem illam justitiæ Curiam aliquantisper delatos, ibi famosos iudices, principe *Bradshavio*, sedentes cernere: Tum *Reum* (non vulgarem aliquem, neque de quotidianorum numero, sed eum ipsum, quem in hoc iudicio præesse deceret, *Reum*) citari: Hic sisti CAROLUM, non mœstum, aut sordidum (qualis reorum facies esse solet) sed vultu habituque adhuc

Regio

Regio insignitum; publici *Praeonis* voce compellari; *Majestatis* (suæne, dicam? an Populi?) *Læsæ*, jurisque violati apud eos postulari, quibus ipsum jus reddere oporteret: postremo, dictâ (quantum salvâ Dignitate fas erat) causâ, eundem Regem, Populi Anglicani nomine, (eo ipso Populo inspectante, & quâ licuit, reclamante) *capitis damnari*, mortique publicè addici. ----O infandum Judicium, & ante hunc diem inauditum! O Curiam, in merum Justitiæ Opprobrium, constitutam!

Reputate nunc vobiscum, *Auditores*, animorum fervorem, trepidamque hominum expectationem, quæ judicii hujusce exitum antecesserit: Alios videte nefario gaudio delibutos exultantes, triumphantes: Alios spe, honestâ quidem, sed vanâ, Regiæ salutis, semet paulisper sustinentes; Plurimos metu suspensos, sollicitudine dejectos, mœrore anxios; dum sibi quisque in Rege metuit, fatalemque securim, velut suæ cervici impendentem, reformidant.

Ecquis vero, *Academici*, diem istum
luctificum, solemque nigrum, CAROLI
pariter BRITANNIÆQUE fato nubile obo-
rientem, depingat? Ecquis Pompam illam
lugubrem apparatûsque tam tetri, tam
horridi, imaginem oratione oculis subji-
ciat?----Cum tabulata, præ palatii foribus
erecta, pullis vestibibus instrata, corona
militum septa, armis circumfusa, *Rex*
conscenderet: Dii immortales! Quàm se-
reno animo! quàm vultu (tacito illo animi
indice) ita constantiâ simul, & mansuetu-
dine temperato, ut mortem nec timere,
nec stupore Stoico non sentire videretur:
non tam proprium, quàm adstantis mul-
titudinis fatum lugere; non suam, sed
Populi vicem dolere ----- Itaque genibus
flexis, manibusque ad Cœlum sublatis,
preces (pii *Proto-Martyris* exemplo) jam
tum fugiente Spiritu pro intersectoribus
suis obtulit: quibus peractis, (collo securi
placidè submisso) animam Cœlo, unde
acceperat, fortitudine pari ac patientiâ,
reddidit; inter amicorum fletus & ejulatus,
inter hostium plausus & acclamationes,
quæ

quæ (uti tympana olim in veteri sacrificiorum ritu) morienti victimæ undiquaque obstrepebant.

Hic vero, *Auditores*, quis tot diversos spectantium affectus, studia, perturbationes? quis aut corporum gestus, aut animorum impetus, quos miserandâ varietate, in isto temporis articulo, obortos videre esset, verbis speret exprimere? --- Ut, ex multitudine hominum qui aderant, alii ejulatus & querimonias miserabiliter sustulerint: alii, præ ægritudine compresso Spiritu, trementes, deficientes, collapsi, diu, velut exanimes, jacuerint: alii dolorem nec voce, nec lacrymis testati, fixis oculis, immotoque corpore, (quasi Niobes ad instar dolore diriguissent) muta quædam, sed & vivida consternationis simulacra adstiterint.

Quis denique, (ut finem faciam, & scenam inamabilem aliquando claudam) quis *Publici* luctûs effigiem? quis miserandam illius *noctis* (quæ Parricidium tam immane consecuta est) faciem, aut horrores fando explicet? --- Enimvero mihi, *Academici*,

sæpenumero ante oculos versatur luctuosa illa *nox*: Luctuosa sane omnibus; seu qui à tam fœdo spectaculo reversi, domum suam quisque, & invisa Penatibus tecta mœsti inviserint; seu quorum animos horribilis iste tanti sceleris nuncius, per univsum Regnum ocys dimanans, fulminis ritu perculerit: ---- *His* vero (Di boni!) qui tam atrocis facti Autores extiterant, quique, velut Orestes ille, Parricidii furiis agitati modo ad suos se receperant; *His* certe duplicatus sit, necesse est, ejus noctis horror: quos recens perpetrati facinoris imago, continuò oculis obversata, & in Lectulum usque persecuta, conquiescere non sivit; quibus, inter densissimas tenebras, fulserunt tamen, terribiliter fulserunt, sceleris sui faeces; quibus, in altissimo silentio, eo vehementius obstrepuit importuna conscientiae vox.

Sic ergo cecidit CAROLUS, magnum vivendi exemplar, moriendi maximum: Qui, nescio quâ fatorum malignitate, quantum Genti nostræ decoris, tantum etiam & opprobrii attulit; Eo quod cives perditissimi qui tam illustrem virtutem, floren-

florentem & incolumem, perferre nequibant, idcirco eandem ex oculis invidè, & crudeliter removerunt: sed (quo minus queramur) eo fortassis *Divinæ* sapientiæ consilio, ut, quemadmodum habemus ex *aliis* gentibus exemplorum plus satis, quo *Tyrannidem* aversemur, *Libertatemque* suo æstimemus pretio; sic, è contrario, habeamus itidem è *nostra* unum (atque O sit Unicum!) quo admoniti, *studium* ejusdem *Libertatis*, (ne forte in licentiam evadat) intra justos terminemus Limites, intra debitum colamus modum.

Non abutar, *Academici*, Patientiâ vestrâ, ea de Rege accumulando, quæ & in alium forsitan æquo jure possint cadere: Ergo CAROLO nihil profit, quod fuerit ingenio imprimis miti ac leni; quod eo Conjux optimo Marito, Liberi Patre amantissimo, Famuli Domino æquissimo usi sint: nec sapientis Patris-familias, nec fidelis amici, nec liberalis, honesti, moderati, docti hominis nomen vindicet. *Regi* nulla imputetur laus, quæ *privatis* potius competat. Neque tamen ea non
jure

24 ORATIO in Martyrium

jure commemorentur, quæ, quia in illo fortunæ apice *rarius* conspiciuntur, ideo in *Principibus* maximè lucent; Mansuetudo, Temperantia, Patientia, Pietas, Modestia, Castitas, morum Sanctimonia, pacis studium, hominum amor: quæ certè omnia ita insigniter in CAROLO eminebant, ut ne inimici quidem hæc diffiteri audeant.--CAROLO; qui tantæ *Mansuetudinis* erat Princeps; ad quem ita faciles privatorum aditus, ita liberæ de quibuscunque injuriis querimonie patebant; ut, cum dignitate omnibus excelleret, humanitate par infimis esse videretur: *Temperantie* tam eximie, ut in medijs Aulæ delicijs, Monasticâ quâdam severitate ageret: *Patientie* tam singularis, ut optima meritis, teterrima; ad summa Natus, humilima æquo animo pertulerit.---Princeps! adeo *modestus*, ut quamvis judicio præ alijs æri & subactis polleret, tamen aliorum sæpius quam suo (enimvero nimis sæpe!) niteretur: Adeo *Castus*, ut eo nomine ab inimicis prope Uxorius audiret: Adeo *Pius*, & Ecclesiæ institutis, (quæ & optime nôrat,

nôrat, & egregiè ornabat) deditus; ut ab officiis divinis (quibus tum forè intererat) ne *Buckinghamiani* quidem interitûs nunci-
us dimovere potuerit: Adeo *Pacificus*, ut se omnibus antespoliari passus sit, quam ad arma sese contulerit; deinde Pacem etiam sceptri sui pretio redimere voluerit. Quid dicam majus? Imo & majus quiddam adjicere licebit: Eousque *Constantiâ* & Magnitudine animi verè *Christianâ* emicuit CAROLUS, ut quæ, pro Sapientiâ, Reipublicæ optima; pro pietate, Ecclesiæ convenientissima, Deo Gratissima; pro pacis studio, plerisque acceptissima, esse judicaret; *Hæc Sanguine* suo sancire, pro *His* ipsum *Caput* deponere non defugerit,

Sed profecto mors CAROLI, quæ *ipsi* miseriarum finis extitit, *nobis* minimè fuit: neque enim *bellum Civile* erat ejusmodi malum, quod unius hominis, vel etiam ætatis spatium terminaretur.

Hoc ea dissidii ac civilis odii posuit semina, quæ in hæc usque tempora pullulârunt, quæque, utinam, ne æterna sint: *Hoc* præstantissimos quosque Regiæ Causæ
Affer-

Affertores, & in his, *Regiam* utramque *Sobolem*, in exteras Regiones compulit; unde instituta, & mores, nostræ tam Ecclesiæ quàm Civitati alienissimos, reportârunt. Itaque ex Caroli FILIIS, *Alter Papismi* (à quo Pater maximè abhorrebat) suspicionem moriens non effugit: *Alter* eundem adeo in vitâ apertè nec simulantèr præ se tulit, ut extrema ejus causâ experiri, totamque Civitatem in summum discrimen adducere non dubitaret; *Animarum* Saluti, (si Dîs placet!) per *fortunarum*, & (quæ optimo cuique fortunis potior est) *Libertatis*, dispendium, consulens.

Incidi nec Opinus (*Auditores*) in Auspicatissimum illud Regnum, in gloriosissima illa Libertatis publicæ initia, quæ, sub felicibus GULIELMI auspiciis, diu afflictæ Britannia tandem affulsêre. Nam, cùm in ipso velut Ruinæ præcipiti consisteremus; cùm res nostræ in eum jamjamque deductæ essent casum, qui si fortè evenisset, frustratum auxilium implorarem: jam-tunc Ille Vindex, Ille Stator Libertatis, Reipublicæ nostræ, graviter periclitanti, ac tan-

tum non Naufragæ, velut fidus aliquod apparuit, tempestatum sævitiam repressit, publici metûs nubes dispulit, omniaque denuo in tranquillo & sereno feliciter collocavit. O gloriosum facinus! (freudent licet invidi ac malevoli, dicam quod sentio) Facinus, omni prædicatione, literis, monumentis æternitati consecrandum! Facinus, quod ubique omnes (nisi aut servitutis cupidi, aut superstitionibus dediti, aut præjudiciis occæcati) gratâ semper reminiscantur memoria!

Veruntamen, ex tot præclarè sub *Illo Principe* gestis, *unum* mihi longè maximum (nobis certè omnium fructuosissimum, Jucundissimumque) solet videri; quòd publicam salutem semel partam, semel stabilitam, ad *posteror* etiam continuandam providerit, Nobili illo *Senatus-consulto*, cui (FAVENTE DEO) nos hodie acceptum referimus, quòd tam auspicatò, Religione, Literis ac Libertate plaudentibus, solium *Britannicum* conscenderit GEORGIVS: *Princeps*! qui non (ut multi dictitant) *jus* nescio quod *Divinum*, irrefragabile, inde-

E

lebile,

lebile, planèque absolutum (quale vix est ut homini competat,) sibi arroget; sed qui Titulo, omnium Justissimo, omnium firmissimo, PROCERIBUS POPULOQUE CONSENTIENTIBUS, (aspirante DEI omnipotentis numine) regnare gloriatur. Et profectò, (siquidem illustrius est eligi quam nasci, adscisci quam imponi; quod natalium felicitas solius Fortunæ, electio etiam Virtutis habet testimonium) non immerito *Britannia*, quoties annales revolvat, EDVARDIS atque HENRICIS suis antepondere gestiat GULIELMUM atque GEORGIUM.

GEORGIUM iis dotibus instructum, eo virtutum vere Regiarum cumulo ornatum; quæ, si Princeps natus non esset, tamen ad Sceptrum facile commendassent:—Cujus justissimum ac mite imperium *Germani* sui tantopere dilexêre, ut eum non sine gemitu, & lachrymis (tametsi ad Regnum Nomenque auctius) à se dimitterent: Cujus auctoritatem, prudentiam, fidem exteræ gentes imprimis admirantur, studiosè colunt, ambitiosè expetunt.

Verum

Verum enimvero, Quo fato fieri dicam, *Auditores*, quòd *Britannis*, (communi gentis vitio) quibus *Mores* externi vehementer arrideant, *Homines* tamen ferè displiceant? Ah! pudeat istos, pudeat, siqui è *nostris Præsentem Hunc* minus sentire videantur solem, qui *Longinquis* etiam splendeat, qui vim suam, lucem nempe & calorem, usque in extremas oras dispertiat.

Nos vero, *ACADEMICI*, nihil planè est, cur Hâc causâ pudeat, quos utique Rex Optimus tantis Beneficiis sibi devinctos, & obstrictos habet, ut de cujusquam apud Nos fide dubitare sit nefas.

Quamquam, (si verum amamus) quid est, medius fidius! Quid est, quod in præstantissimo *hoc* Principe *quisquam* desideret?—*Cujus Sapientiam, Cujus Magnitudinem animi & Constantiam* satis testantur Hostes, etiam *Domestici Hostes*, quorum dementes impetus *Hic* eximiâ fortitudine & consilio non semel repressit: ---- *Cujus Clementiam* quoque *Iidem* non minus testantur, quorum pervicaciæ sæpius incredibili lenitate pepercit.

30 ORATIO in Martyrium, &c.

Nam *Humanitatem* quidam ejus, ACADEMICI, plane singularem, vos tum probè sensistis, cum non ita pridem *has* Literarum sedes tam comiter inviseret, tam benignè tractaret. Vidistis, quam Illius animi aciem minimè perstringat splendor sui nominis, nec mentis quasi luminibus officiat altitudo fortunæ.

Ejusdem verò *Libertatem*^{ali} nos multo magis persensimus, qui ab eo tam admirandum eruditionis Thesaurum (*Alexandri* illius æmulum dicam? imò longè superiorem) accepimus: Munus verè Regium, & maximè idoneum, quo munificentissimus *Princeps* celeberrimam ornaret *Academiam*.

Quod si tandem *nos Ille* non indignos judicavit, quos eximio hoc beneficio præ aliis insigniret; dignissimus certè *ipse à nobis* habendus, quem & nos facultatibus (quibus possumus) Fide, Benevolentia, ac Laude vicissim ornemus: Quem Historia, Poësis, Eloquentia, omnis denique Artium & Scientiarum chorus (quibus Ille tam lautam suppellectilem subministravit) meritis honestatum præconiis, gratâ voce posteritati commendent. // F I N I S.